

3. Living Lab Alblasserwaard

Auters: **Isabella Selin-Norén**, Marcel Vijn, Ellen Bulten, Emma Knol, **Marianna Siegmund-Schultze** (WPR), Judith Westerink, Sabine van Rooij, Jurre Dekker, Amy Wortel (WEnR), Heleen van Kernebeek, Barteld Vervelde (WLR), Rolf Michels, Femke Meulman (WEcR)

Inleiding

Dit Living lab 'beantwoordt samen met de partijen van de Groene Cirkel Kaas en Bodemdaling wetenschappelijke vragen - op ecologisch, economisch en sociaal gebied - en mobiliseert kennis die cruciaal is voor onder meer het versterken van de biodiversiteit.'. Op 30 november hebben we met betrokkenen de workshop gehouden. Deze poster geeft hiervan een samenvatting.

1. Agrarisch-ecologisch netwerk

- Het is een heel kleinschalig landschap met nagenoeg enkel grasland en veel sloten. ~10% hiervan bestaat uit extensief kruidenrijk of natuurlijk grasland. Groenblauwe dooradering, inclusief alle sloten en taluten, omvat ook ~10%. Restant à ~80% is Engels raaigras.
- Wens voor meer kruidenrijk grasland en biodiverse sloten om minimaal 10% groenblauwe dooradering te bewerkstelligen, talud wordt echter niet erkend als bufferstrook.
- Officieel geen geprioriteerde soorten, wel veel aandacht voor weidevogels door ANLb & historie van het gebied.
- Ecologen willen groot oppervlak volledig als natuur inrichten en deze vervolgens verbinden middels groenblauwe dooradering terwijl boeren prioriteit geven aan biodiverse sloten, waarvan ecologen het effect betwijfelen, aangezien het niet onomstotelijk is bewezen.
 - Centrale vraag: wat voor biodiversiteit willen we?
 - Waar bestond de oorspronkelijke biodiversiteit uit?
 - Is het kwalijk om geen concrete doelen te hebben?

2. Landschapsdiensten en -waarden

- Het landschap en het aanbod van landschapsdiensten zijn eenzijdiger geworden door schaalvergroting en specialisering.
 - Plan om belanghebbenden in kaart te brengen.
- Er is niet zo zeer een tekort aan landschapsdiensten, maar wel aan vergoedingen voor landschapsdiensten.
- Noodzaak van dijkverhogingen i.v.m. klimaatverandering wordt niet door iedereen erkend. Klimaatadaptatie en -mitigatie speelt vooral een rol in Krimpenerwaard, die nog een stuk lager ligt.
- Peilgebieden van waterschap zijn zo groot geworden dat er te veel tegengestelde belangen heersen om het waterpeil te verhogen.

Figuur 1. Zicht op het landschap van de Alblasserwaard. Bron: <https://www.groenecirkels.nl/projecten/living-lab-alblasserwaard>

Figuur 2. Kaart van de Alblasserwaard met groenblauwe dooradering

3. Sociaal netwerk

- De Groene Cirkel (GC) bestaat uit 7 representanten van actiegerichte kernteampartners maar daar zit ook nog een hele diverse schil omheen, waarbij in principe niemand wordt uitgesloten, aangezien de grens van het netwerk bewust niet is vastgelegd.
 - Burgers, afgezien van wat natuurvrijwilligers, ontbreken.
 - Plan om toeristische en recreatieve sector te betrekken.
 - Binnen het gebied zijn de actoren sterk verbonden via kerk of brandweer, maar actoren buiten het gebied kunnen moeilijk de verbinding vinden.
- Kennisdeling onder en door groep van 30 representatieve boeren die in de regel voor elkaar opkomen en in vele netwerken betrokken zijn.
- Directe openheid over belangen en veel mogelijkheid tot inspraak.

4. Collectieve actie

- Het samengestelde probleem van bodemdaling en biodiversiteitsverlies wordt door iedereen in meer of mindere mate erkend, maar niet door iedereen als een probleem ervaren.
- De 'gebiedsdroom' omvat termen als grensontkennende samenwerking, innovatie, rentmeesterschap, en waardesysteem, die gericht zijn op het oplossen van het samengestelde 'probleem' middels toekomstbestendige landbouw.
- Doel is niet om verantwoordelijken aansprakelijk te houden, maar juist mee te nemen in de verandering. Bovendien leeft de collectieve verantwoordelijkheid meer dan de individuele.
- Gemeentelijke financiering biedt weinig ruimte voor experimenteren.
- Als de organisatie vergoeding vraagt, strandt de collectieve actie.
- Zodra er samenwerking plaatsvindt, wordt geld veel makkelijker gevonden.
- Spelregels zijn vrijblijvend, afspraken over wederkerigheid nodig.